

ศึกษาจิตสำนึกต่อสังคม

จากคดียวบพรรค

ผศ.ชมพู โกตีรัมย์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ไม่ว่าผลของการตัดสินคดียวบพรรคจะออกมาอย่างไร และผลอันเนื่องมาจากจากการยวบพรรคจะมี ความวุ่นวายประการใดตามที่หลายฝ่ายเฝ้าเป็นห่วงก็คงประจักษ์ไปแล้ว แม้เหตุการณ์บ้านเมืองจะเป็น อย่างไร แต่ประเทศชาติยังคงดำรงอยู่ท่ามกลางการจับตาเฝ้ามองต่างชาติ บางเหตุการณ์ผ่านมาแล้วผ่านไป คงฝากไว้เพียงบทเรียนที่ก้าวพลาดเป็นประวัติศาสตร์ให้ได้จดจำ บางเหตุการณ์ได้ทิ้งผลต่อเนื่องทั้งด้าน บวกและด้านลบให้คนรุ่นหลังได้ร่วมชะตากรรมหรือผลบุญ จะเรียกประการใดก็ได้แต่เนื้อแท้ก็คือก้าวต่าง แห่งการพัฒนาสังคมในลักษณะหาทางออกจากวังวนแห่งปัญหาเดิมๆ ซึ่งการที่จะกระทำเช่นนี้ได้จะต้อง สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ควบคุมจิตสำนึกระหว่างประโยชน์ส่วนตัว ประโยชน์ส่วนรวม(เพื่อชาติเพื่อคน) ให้อยู่ในระดับทำงานได้เต็มที่ไม่ว่าขาดหายระหว่างส่วนใดส่วนหนึ่ง ให้งบเกิดมีในคนรุ่นปัจจุบันในระดับ เข้มข้น เป็นปัจจัยสำคัญอีกข้อหนึ่งนอกจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา การเมือง จึงจะ สามารถสร้างชาติให้รอดพ้นจากวิกฤติได้ ไม่ควรมองข้ามปรากฏการณ์แห่งจิตสำนึกของสังคมอย่าง ถูกต้อง เพราะจิตสำนึกต่อสังคมเป็นการสะท้อนถึงความเป็นจริงของสังคมที่กำลังเป็นอยู่ เนื้อหาแห่ง จิตสำนึกต่อสังคมขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ของแต่ละสังคม ระบบเศรษฐกิจ (การถือกรรมสิทธิ์) ระดับการ พัฒนาที่ต่างกัน จิตสำนึกที่มีต่อสังคมย่อมต่างกัน แต่ละสังคมล้วนมีจิตสำนึกต่อสังคมที่สอดคล้องกับ ลักษณะการเปลี่ยนแปลง และการดำรงอยู่ของสังคม ภายใต้บริบทแห่งสังคมเดียวกัน จะก่อตัวเป็น ความคิดอารมณ์ ความปรารถนาและการเรียกร้อง ความต้องการตามความเคยชินและทัศนคติที่ต่างกัน จะ มีรูปลักษณะแห่งจิตสำนึกที่ต่างกัน หากพิจารณาจากทฤษฎีชนชั้นนายทุนจะพบว่า ชนชั้นนายทุนกล่าว ว่าจะจิตสำนึกปราศจากลักษณะของพรรคการเมืองที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะผลประโยชน์และการแสวงหาพื้นที่ เพื่อถึงผลประโยชน์ของชนชั้นนายทุนตรงกันข้ามกับประชาชนผู้ใช้แรงงาน พวกเขาต้องการปกปิดเนื้อ แท้แห่งจิตสำนึกของชนชั้นนายทุนผ่านวาทกรรมว่า ทำเพื่อพรรค ทำเพื่อประชาชน ที่แท้แล้วก็คือแสดง ลักษณะของพรรคชนชั้นนายทุน หากจิตสำนึกตั้งอยู่บนผลประโยชน์ส่วนรวม ทำกิจกรรมทางการเมือง ในนามของพรรคให้เป็นพรรคของประชาชนอย่างแท้จริง ภายใต้ปรัชญา เสรีภาพ เสมอภาค ภราดร ภาพ ของนักคิดของชนชั้นนายทุนฝรั่งเศส พวกเขาเห็นว่าความคิดเช่นนี้คือความคิดของมวลประชาชน ถึงแม้ประชาชนชนชั้นถูกปกครองจะมีสำนึกต่อสังคมเคลื่อนไหวทางการเมืองก็คู่ไร้ออกเทศ ไร้นือแท้ แห่งจิตสำนึกที่ลึกซึ้งมากนัก เพราะประชาชนชนชั้นถูกปกครองส่วนมากยังอยู่จนอกชายขอบของพรรค การเมือง ทั้งความสนใจ และการมีส่วนร่วมในฐานะผู้ขับเคลื่อนทางการเมือง ที่สำคัญประชาชนแทบ ไม่ได้ลิ้มรสแห่งผลประโยชน์อันเกิดจากกิจกรรมการเมืองมากนัก ดังนั้นการสำนึกทางการเมืองจึง มักอยู่ภายใต้ชายคาหรือการชักนำของชนชั้นนายทุนทางการเมือง ในฐานะเป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ของ ประชาชน แท้ที่จริงแล้วผลประโยชน์ชนชั้นนายทุนผูกขาด ดูเหมือนว่า ทฤษฎีชนชั้นนายทุนยังไม่ได้ล้ม ตายหายไปไหน ยังสืบทอดและดำรงอยู่ในสังคมต่างๆ ที่เปิดกว้างทางการเมืองให้เข้ามาสาแดงตนเพื่อสืบ ทอดเจตนารมณ์แห่งตน

รูปแบบจิตสำนึกต่อสังคมที่จำเป็นอย่างไรในสถานการณ์ปัจจุบัน

1. ความคิดทางการเมืองและคิดทางกฎหมาย(เรียกร้องหาความยุติธรรม)

ความคิดทางการเมืองและกฎหมาย เป็นการสะท้อนรากฐานเศรษฐกิจโดยตรงและรวมศูนย์ที่สุด มีความสัมพันธ์ทางผลได้เสียของชนชั้นแน่นอนพื้นที่ที่สุดทั้งนี้ เพราะความคิดทางการเมืองและทางกฎหมาย อยู่ในลักษณะครอบงำ เป็นได้ก็แต่เพียงความคิดของชนชั้นปกครอง นอกจากจะแสดงตัวเป็นรูปแบบ ทฤษฎีบ้างมีส่วนร่วมร่างรัฐธรรมนูญบ้างแล้ว ยังมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะผู้กระทำทางระบบ กฎหมายรวมทั้งนโยบาย กระบวนการต่อสู้ทางการเมืองเช่นนี้ ได้ทำลายสังคมที่ดำรงอยู่ในเวลานั้นๆ การช่วงชิงอำนาจรัฐ และสร้างการปกครองของชนชั้นของตนเอง เพราะชนชั้นล่างภาคประชาชนที่ แท้จริงไม่สามารถก่อตัวเป็นความคิดทางการเมืองอย่างเป็นระบบได้ จึงถูกนักการเมืองที่เป็นตัวแทน ผลประโยชน์ของภาคประชาชนที่เสนอทัศนคติการเมืองบางประการ ปลุกกระดม และจัดตั้งในนาม การเมืองภาคประชาชน ในลัทธิทุนนิยมความคิดทางการเมืองและกฎหมายของชนชั้นนายทุนอยู่ใน ในฐานะครอบงำ ผลักดันประชาชนเพื่อต่อสู้ช่วงชิงเพื่อปลดปล่อยตน ความคิดทางการเมืองและ กฎหมาย มีลักษณะเด่นที่สุดในโครงสร้าง ความคิดทางการเมืองเป็นสิ่งสะท้อนอย่างใหญ่หลวงต่อระบบ การปกครองประชาธิปไตย หากแต่ว่าบัดนี้ประชาชนคนในฐานะเป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริงมีสำนึกต่อ การเมืองอย่างไร ที่สำคัญการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับคดียุบพรรคเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมนั้นหากจุด กระแสจากจิตสำนึกที่แท้จริงนับค้ำค่ากับการพัฒนาประชาธิปไตยสู่การเมืองภาคประชาชน หากไม่แล้ว ประชาชนก็คงเป็นเป็นผู้กระทำหรือชายขอบทางการเมืองที่ควรได้รับการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน

2.สำนึกเพื่อความอยู่รอดแห่งสังคม (ศีลธรรมจรรยา) ศีลธรรมเกิดก่อนอำนาจ(หรือลัทธิ)มาช้านาน ได้ ดำรงตั้งแต่บรรพกาล ศีลธรรมเป็นผลรวมแห่งการจัดปรับมาตรฐานแห่งพฤติกรรม ความสัมพันธ์ ระหว่างคนกับคน และระหว่างส่วนรวมกับสังคม มาตรฐานศีลธรรมไม่เหมือนอำนาจเพราะไม่ใช่ กำหนดขึ้นมาด้วยการบังคับ หรือนำไปปฏิบัติด้วยการบังคับโดยรัฐ หากแต่ว่าได้ดำรงรักษาไว้ด้วย อาศัยพลังของสังคมโดยมีศรัทธา เป็นตัวกำหนดผ่านการยอมรับของผู้คนทั้งหลาย เราได้อาศัยความดี ความชั่ว ยุติธรรม อยุติธรรม เทียงตรงหรืออคติ ชื่อสัตย์หรือจอมปลอมซึ่งเป็นจินตภาพของศีลธรรม เหล่านี้มีประเมินความประพฤติของเรา และสิ่งเหล่านี้ไปจัดปรับความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน บทบาทของศีลธรรมในชีวิตสังคมกว้างใหญ่ยิ่งกว่าอำนาจ เพราะเป็นอำนาจบารมีที่เกิดคุณงามความดี การควบคุมความประพฤติคนเราของสังคม ในบางขณะมิใช่เป็นสิ่งที่อำนาจจะกระทำได้ แต่ศีลธรรม ไม่มีบทบาทบังคับเช่นอำนาจรัฐ แต่การจัดปรับความสัมพันธ์ทางสังคมเรานั้น จะอาศัยแต่เพียงศีลธรรม เท่านั้นย่อมไม่พอ ยังต้องอาศัยบทบาทของสิทธิอำนาจด้วย เพราะบทบาทของศีลธรรมและสิทธิอำนาจ ในชีวิตสังคมมักเพิ่มเติมแก่กันและกัน

ทฤษฎีทางศีลธรรมยุคบรรพกาล ล้วนแต่พิจารณามาตรฐานศีลธรรมโดยแยกห่างจากรากฐานเศรษฐกิจ ของสังคมและสัมพันธ์ชนชั้นทั้งสิ้นเพราะเห็นว่า มาตรฐานศีลธรรมไม่เปลี่ยนแปลงตลอดกาล ลิทธิ มาร์กซ์ได้เปิดเผยให้เห็นธาตุแท้ของศีลธรรมคือ กำหนดโดยรากฐานเศรษฐกิจของสังคมและรับใช้ รากฐานสังคมจนถึงปัจจุบัน สังคมยังเคลื่อนไหวในลักษณะเป็นปฏิปักษ์กัน แต่ศีลธรรมเป็นของทุกคน ชน ทัศนคติเกี่ยวกับศีลธรรมแรกสุดเกิดขึ้นคือหน้าที่การใช้แรงงานร่วมกัน การแบ่งปันโดยเฉลี่ย ความรัก ต่อเพื่อนร่วมเผ่าเป็นต้น บรรพตฐานศีลธรรมกำหนดโดยลักษณะกรรมสิทธิ์ หลังสังคมได้แตกแยกเป็น ชนชั้นแล้ว ในสังคมไม่มีไม่มีศีลธรรมเป็นเอกภาพอีกต่อไป คือมีทัศนคติเกี่ยวกับศีลธรรมต่างกัน บางที ดีความเข้าข้างตนเอง ในสถานการณ์ที่สังคมไทยกำลังอยู่ในช่วงปรับเปลี่ยนในระดับโครงสร้างหลักอยู่นี้

ได้การปรากฏการณ์เพื่อประเทศชาติทั้งการเมืองการศีลธรรมอันดีงามของชาติ นับว่าเป็นสิ่งพึงใฝ่ระวัง
เพื่อสิ่งสำนึกเพื่อชาติที่แท้จริง ได้จุดประกายขยายผล